

Spiš a jeho metropola: hlbší pohľad na investície

Diskusné stretnutie časopisu Stavebné fórum.sk

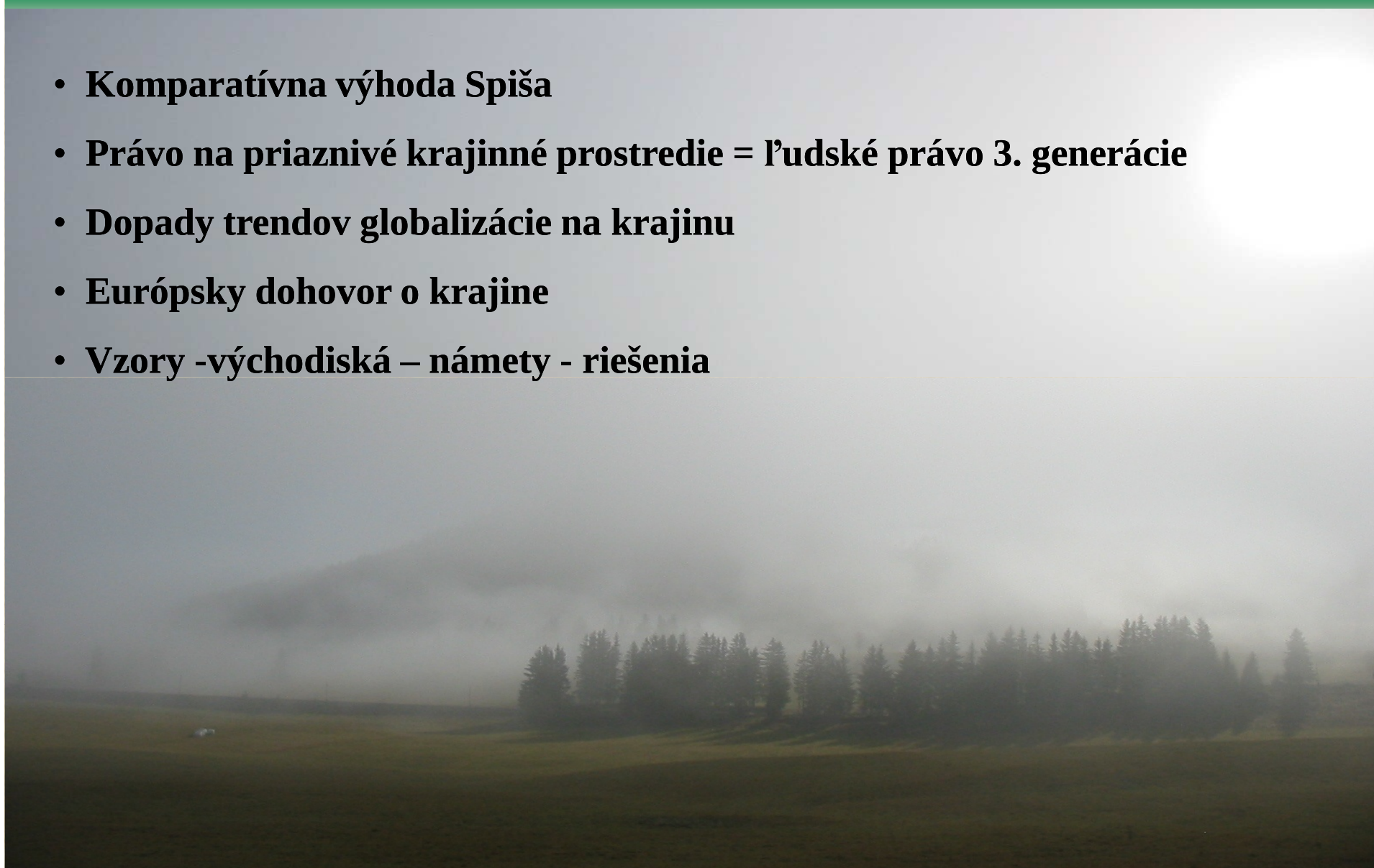
Spišská Nová Ves, Hotel Metropol, 16. 09. 2009

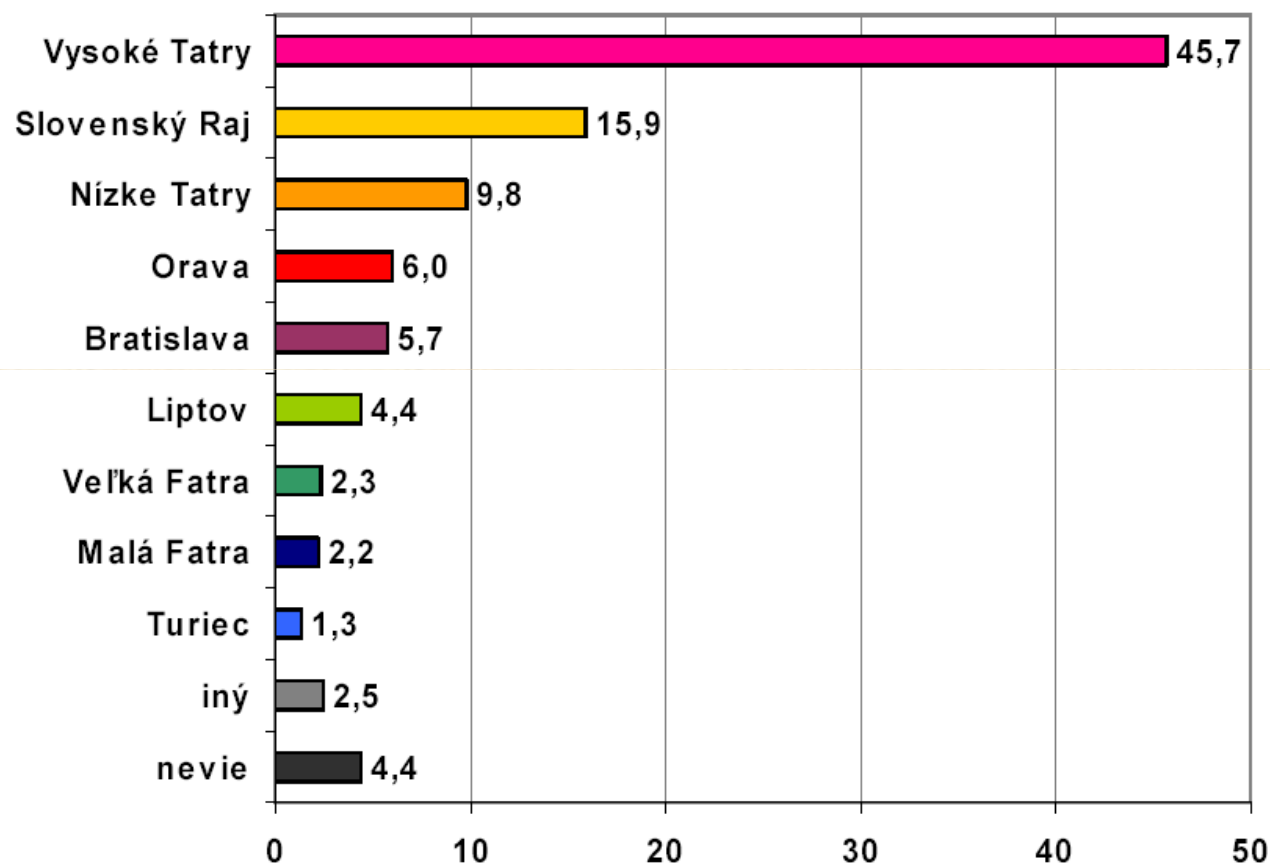
Ciel'ová kvalita krajín Spiša

Environmentálne a ekologické aspekty rozvoja Spiša

- **Komparatívna výhoda Spiša**
- **Právo na priaznivé krajinné prostredie = ľudské právo 3. generácie**
- **Dopady trendov globalizácie na krajinu**
- **Európsky dohovor o krajine**
- **Vzory -východiská – námety - riešenia**

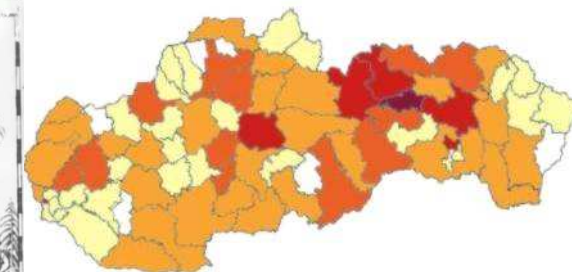
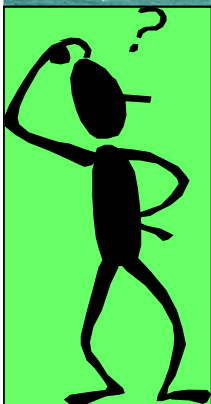
Ktorý región Slovenska považujete za najatraktívnejší? (v %)

Omnibusový prieskum verejnej mienky spol. TNS SK na zisťovanie atraktívnosti regiónov Slovenska z podnetu týždenníka Trend; november 2006, N = 997 [www.tns-global.sk]

V členitom reliéfe - od Hornádu pri Rolovej hute (290 m n. m.) až po vrchol Gerlachu (2.654,5 m n. m.):

- Cartagena (1993)
- Cairns (2000)
- Quebec (2008)
- Sevilla (2009)

• Ústavný zákon FZ ČSFR č. 23/1991 Zb. ktorým sa uvádza **listina základných práv a slobôd** + **Ústava SR** (ústavný zákon č. 460/1992 Zb.):

• **Čl. 20, ods.(3):** Vlastníctvo zaväzuje. Nemožno ho zneužiť na ujmu práv iných alebo v rozpore so **všeobecnými** záujmami chránenými zákonom. Výkon vlastníckeho práva **nesmie** poškodzovať ľudské zdravie, prírodu, kultúrne pamiatky a životné prostredie nad mieru ustanovenú zákonom; **ods.(4):** Vyvlastnenie alebo nútené obmedzené vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo **verejnom záujme**, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

• **Čl. 44, ods. (1): Každý** má právo na priaznivé životné prostredie; **ods. (2): Každý** je povinný chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo; **ods.(3): Nikto** nesmie nad mieru ustanovenú zákonom ohrozovať ani poškodzovať životné prostredie, prírodné zdroje a kultúrne pamiatky.

• Zákon FZ ČSFR č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí: § 2: **Životné prostredie** je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. § 6: **Trvalo udržateľný rozvoj** spoločnosti je taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov.

„Stavebný“ Zákon SNR č.50/1976 Zb.(Z. NR SR č. 218/2007 Z. z.) o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, § 139, písm. a) definícia pojmu **krajina**:

KRAJINA je životné prostredie človeka a ostatných živých organizmov!

Dve strany vysnívanej „zlatej mince“ členstva SR v EÚ:

1.: krajinný priestor celej Európy postihujú rovnaké trendy:

- postupné opúšťanie (marginálnych) krajín vidieka,
- pokračujúca intenzifikácia poľnohospodárskej výroby v krajinách s vhodnými agro-podmienkami,
- vlny novodobej (amenitnej) migrácie na vidiek spojené s rastom satelitných sídiel, ktoré sú fyzicky i duchovne izolované od mesta i vidieka,
- tvorba „nových“ krajín: golfové ihriská, lyžiarske zjazdové areály, turistické atrakcie s nájomnými apartmánovými komplexami, supermarkety a logistické centrá s rozmernými parkovacími plochami,

výsledkom ktorých je globalizačný tlak na diverzitu krajín Európy (**krajiny sa začínajú navzájom podobat'**) = **STRATA IDENTITY**;

2.: unifikácia a harmonizácia právnych poriadkov členských krajín EÚ,

ktorá je verejným záujmom aj v SR, pretože dáva **šancu čeliť** týmto globalizačným trendom.

Ústava SR, čl. 7, odstt. (2 a 5):

Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie ...a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb... majú prednosť pred zákonmi...

EDoK = politické vyjadrenie vôle Kongresu miestnych a regionálnych samospráv **Rady Európy** chrániť, kultivovať, starať sa o každú, aj o tú všednú, **každodennú krajinu** – i s jej sociálnym rozmerom

Slovenská republika prijala záväzok voči spoluobčanom Európy, ktorý znamená mať starosť o spoločné impozantné prírodno-kultúrno-historické dedičstvo všetkých Európanov, ktoré je v krajinách Slovenska. Tvorí **diverzitu európskych krajín**, a tým zachováva Európanom **možnosť identifikovať sa s Európou**.

Zaviazali sme sa hájiť **celoeurópsky verejný záujem**:

*„krajina zohráva významnú úlohu z **hľadiska verejného záujmu** v oblasti kultúry, ekológie, životného prostredia a v sociálnej oblasti...“ (Preambula EDoK)*

Na zápis do zoznamu DoSD UNESCO možno navrhnúť také kultúrne krajiny, ktoré „**reprezentujú kombinované diela prírody a človeka** ilustrujúce vývoj ľudskej spoločnosti a osídlenia v čase, pod vplyvom fyzických obmedzení a/alebo možností ich životného prostredia a sociálnych, ekonomických i kultúrnych síl tak vonkajších ako aj vnútorných“ a ktoré boli vyberané na základe „**výnimočnej univerzálnej hodnoty a reprezentatívnosti** v zmysle jasne definovaného geokultúrneho regiónu a tiež pre ich kapacitu ilustrovať podstatné a výnimočné prvky tohto regiónu“ v kategóriách:

1.) krajiny zámerne (umelo) ľuďmi navrhnuté a vytvorené,

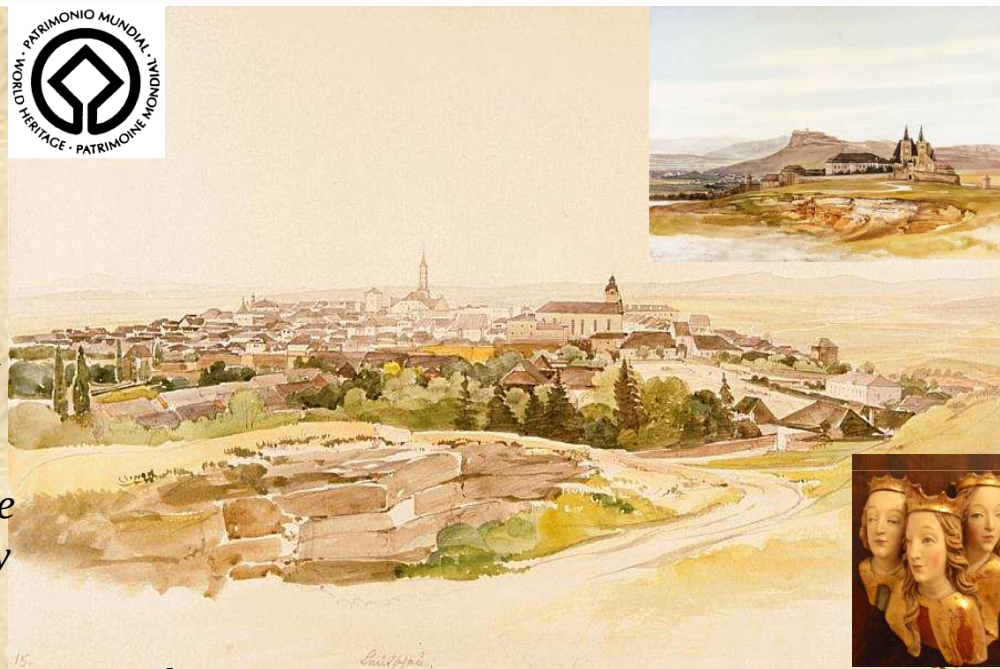
2.) organicky vyvinuté krajiny – vo forme:

a) reliktná alebo fosílna krajina,

b) vyvíjajúca sa krajina,

3.) asociatívne kultúrne krajiny,

4.) historické a púťne cesty

„Starostlivosť o krajinu je nielen starostlivosťou o prírodu, ale tiež starostlivosťou o spoločnosť.“ .. Václav Cílek

*Kultúrnu krajinu tvoria
kultúrni ľudia – a naopak ...*

Poznatkovo založená ekonomika = spoznávací turizmus:

Hi-Tec technológie prírody v CHÚ

Živé laboratórium v krajine Spiša

Slovenský r
stredný Spiš

...kultiváciou kultúrnej krajiny

sa tvorí kultúra a identita ľudí žijúcich z/v nej ... s krajinou domova...

PAN Parks®
founded by

*Skvalitnením zážitkov návštevníkov z pobytu v kultivovanej krajine...
zmeniť turizmus z hrozby na príležitosť!*

Centrum transdisciplinárnych štúdií inštitúcií, evolúcie a politik

Ďakujem Vám za pozornosť!